

Proponowane przez środowisko zmiany Warunków Technicznych dla budynków w obszarze bezpieczeństwa, higieny i zdrowia oraz racjonalizacji wykorzystania terenów pod zabudowę.

Działające od października 2011 r. i koordynowane przez Stowarzyszenie Nowoczesne Budynki eksperckie grupy robocze dokonały analizy obowiązujących regulacji prawnych, zawartych w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 75, poz. 690 z późn. zm.) oraz zaproponowania ich modyfikacji poprzez uzupełnienie czy też zastąpienie nowymi wymaganiami. Propozycje zostały w sposób interdyscyplinarny gruntownie przedyskutowane, w celu wyboru rozwiązań najbardziej racjonalnych, spełniających kryterium bezpieczeństwa oraz wymagania higieny i zdrowia.

1. Proponowane zmiany w obszarze bezpieczeństwa

W zakresie słowniczka (§ 2) pojęć uznano za celowe jego uzupełnienie o nowe trzy punkty dotyczące definicji pojęć: „przewody kominowe”, „łączniki przewodów”, „wentylacja hybrydowa”. Wprowadzenie dwóch pierwszych pojęć zaproponowano ze względu na potrzeby bezpieczeństwa użytkownika instalowanych urządzeń, w celu ochrony zdrowia i życia ludzi oraz bezpieczeństwa mienia. Z kolei proponowana definicja wentylacji hybrydowej wynika z potrzeby ustalenia wymagań prawnych dla tego typu wentylacji.

Właściwy poziom bezpieczeństwa użytkownikom budynków proponuje się zapewnić poprzez zmodernizowanie przepisów ogólnych dla budynków, w następujący sposób:

- wprowadzenie zakazu stosowania, urządzeń ogrzewczych i do przygotowania ciepłej wody użytkowej z otwartą komorą spalania, w mieszkaniach, w związku z proponowanym uchYLENIEM § 80 ust. 1 pkt 1 oraz wprowadzeniem nowego wymagania w § 132 ust. 1a, z jednoczesnym ich dopuszczeniem w budynkach jednorodzinnych wyłącznie w wydzielonych pomieszczeniach technicznych, spełniających warunki dotyczące ich wysokości, kubatury, wentylacji i odprowadzenia spalin, a także dopływu powietrza do spalania określone w rozporządzeniu, w Polskich Normach i przepisach odrębnych,
- doprecyzowanie zabezpieczeń w zakresie ochrony odgromowej (§ 53 ust. 2). Dotychczasowy bezwzględny obowiązek wyposażania budynków, wyszczególnionych w Polskiej Normie dotyczącej ochrony odgromowej obiektów budowlanych, w instalację chroniącą od wyładowań atmosferycznych proponuje się uzależnić od wyniku oceny przez projektanta ryzyka wystąpienia

takich okoliczności, według procedur zawartych w w/w normie, która potwierdzi zasadność zastosowania takiej ochrony. Nie stwierdzenie takiego ryzyka łączyłoby się ze zwolnieniem z takiego obowiązku.

- uzupełnienie minimalnego wyposażenia technicznego budynków mieszkalnych wielorodzinnych, budynków zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej, poprzez ustalenie katalogu zamkniętego wymaganych instalacji podstawowych (§ 56 ust. 1) tj. instalacji telekomunikacyjnej, sygnalizacji dzwonekowej, domofonowej lub videodomofonowej oraz ustalenie możliwości doposażania w/w budynków, w miarę potrzeb ustalonych przez projektanta, w inne instalacje takie jak: zabezpieczenia technicznego – system alarmowy sygnalizacji włamania i napadu, kontroli dostępu, system telewizji dozorowej i ich kombinacje, w sposób umożliwiający zapewnienie ochrony osobom i mieniu przed dostępem osób nieuprawnionych.

Do grupy proponowanych zmian, mających poprawić bezpieczeństwo stosowania urządzeń w budynkach mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej, a także w pomieszczeniach kotłowni, w takich budynkach, można także zaliczyć:

- zakaz instalowania w pomieszczeniach mieszkalnych urządzeń z otwartą komorą spalania (typu A) czyli bez odprowadzenia spalin, z jednoczesnym utrzymaniem możliwości stosowania kuchni gazowej w mieszkaniu jednopokojowym - w pomieszczeniu kuchennym bez okien lub we wnęce kuchennej połączonej z przedpokojem, pod warunkiem zastosowania wentylacji mechanicznej wywiewnej, a także kuchni gazowej w mieszkaniu wielopokojowym, w przestrzeni kuchennej, stanowiącej część pokoju dziennego (§ 170 ust. 2 w powiązaniu z § 93 ust. 2 i 3),
- zakaz instalowania w mieszkaniach urządzeń gazowych typu B czyli czerpiących powietrze do spalania bezpośrednio z pomieszczenia, z jednoczesnym dopuszczeniem stosowania takich urządzeń w budynkach jednorodzinnych, zagrodowych i rekreacji indywidualnej w wydzielonych pomieszczeniach technicznych, spełniających warunki dotyczące ich wysokości, kubatury, wentylacji i odprowadzenia spalin, a także dopływu powietrza do spalania określone w rozporządzeniu, w Polskich Normach i przepisach odrębnych (§ 170 nowy ust. 2a),
- ograniczenie możliwości instalowania urządzeń z zamkniętą komorą spalania (typu C) w mieszkaniach czy lokalach użytkowych, w myśl obowiązującej definicji zawartej w § 3 pkt 14, do pomieszczeń innych niż mieszkalne niezależnie od rodzaju występującej w nich wentylacji, pod warunkiem zastosowania koncentrycznych przewodów powietrzno-spalinowych (§ 170 ust. 3),
- skorelowanie warunku dopuszczenia stosowania urządzeń gazowych z otwartą komorą spalania, o którym mowa w § 132 ust. 1a, z warunkiem minimalnej kubatury pomieszczeń, w których planowane jest zastosowanie takich urządzeń, przy zachowaniu aktualnego wskaźnika kubaturowego (§ 172 ust. 3),
- zakaz, proponowany w § 172 ust. 6, jednoczesnego stosowania w pomieszczeniu z kotłami na paliwo stałe, kotłów gazowych z otwartą komorą spalania,
- rozbudowę katalogu alternatywnych rozwiązań, warunkujących możliwość przyłączenia kilku kotłów do wspólnego kanału spalinowego poprzez dodanie możliwości umieszczenia we wszystkich kotłach indywidualnych czujników zaniku ciągu oraz zainstalowanie na przewodach spalinowych urządzeń, zabezpieczających niepracujące kotły przed napływem spalin z kotłów pracujących (§ 174 ust. 5 pkt 2),
- ograniczenie warunków stosowania wyprowadzeń, przez zewnętrzną ścianę budynków mieszkalnych, indywidualnych koncentrycznych przewodów powietrzno-spalinowych lub oddzielnych przewodów powietrznych i spalinowych od urządzeń gazowych z zamkniętą komorą spalania – wyżej niż 3,0 m ponad poziomem terenu (zamiast 2,5 m), a także wprowadzenie rygoru odległości ściany z wylotem spalin od granicy działki budowlanej co najmniej 8,0 m, a od ściany innego budynku z oknami – co najmniej 12,0 m. Zaproponowano również zwiększenie minimalnej odległości wylotów przewodów w budynkach mieszkalnych od urządzeń gazowych o nominalnej mocy cieplnej do 21 kW od najbliższej krawędzi okien i ryzalitów przesłaniających do 3,0 m (zamiast 0,5 m odnoszącej się do okien otwieranych i ryzalitów) (§ 175 ust. 2 i 3),
- uzupełnienie katalogu zakazu, stosowania określonych w § 141 rozwiązań, o zakaz stosowania wentylacji mechanicznej wyciągowej oraz indywidualnych wentylatorów wyciągowych w pomieszczeniach, w których znajdują się wloty do przewodów dymowych, podłączeń okapów wyciągowych, nad płytą kuchenną, do zbiorczych przewodów wentylacji grawitacyjnej, zbiorczych przewodów wentylacji grawitacyjnej z wyjątkiem występujących w przebudowywanych i nadbudowywanych budynkach istniejących.

Bezpieczeństwo użytkowników budynków wyraża się również poprzez ochronę najsłabszych użytkowników – osób starszych i niepełnosprawnych czyli osób z ograniczoną zdolnością poruszania się. Zmiany regulacji w tym zakresie można włączyć do przepisów wzmacniających bezpieczeństwo tej grupy osób. Zaliczyć do nich można proponowane:

- uzupełnienie przepisu § 59 ust. 1, odnośnie zapewnienia odpowiedniego oświetlenia światłem sztucznym pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi oraz do komunikacji ogólnej, o nakaz takiego projektowania oświetlenia pomieszczeń do komunikacji ogólnej, aby było one przystosowane do poruszania się osób niepełnosprawnych, w tym z dysfunkcją wzroku,
- wprowadzenie w § 62 ust. 4-6 i 64 ust. 2 i 3 regulacji, dotyczącej przestrzeni manewrowej dla wózków inwalidzkich (przed drzwiami wejściowymi jej głębokość nie powinna być mniejsza niż 1,50 m, a szerokość powinna być uzależniona od sposobu dojazdu do drzwi, rozmieszczenia pochylni czy podnośników), a także wymaganej wysokości montażu klamki do drzwi, domofonu, przycisków dzwonekowych i oświetleniowych, odpowiedniej numeracji mieszkań dostosowanej do potrzeb osób niedowidzących i z ograniczoną zdolnością poruszania się.

2. Proponowane zmiany w obszarze higieny i zdrowia

Zapewnienie odpowiednich wymagań higieniczno-zdrowotnych proponuje się wzmocnić między innymi poprzez zagwarantowanie warunków skutecznego działania wentylacji w budynkach. Oznacza to:

- uzupełnienie, w § 93 ust. 2. katalogu możliwych do stosowania typów wentylacji w mieszkaniu jednopokojowym w przypadku zastosowania kuchni elektrycznej,
- wykluczenie, w § 93 ust. 3, możliwości stosowania jednego pionu wentylacyjnego do podłączania okapów kuchennych i na potrzeby wentylacji na rzecz wprowadzenia obowiązku stosowania dwóch pionów wentylacyjnych, w przypadku zastosowania wentylacji grawitacyjnej lub hybrydowej w mieszkaniu wielopokojowym,
- doprecyzowanie, w § 140 ust. 5, wymaganej minimalnej powierzchni przekroju przewodu kominowego do wentylacji grawitacyjnej, iż należy rozumieć przez to powierzchnię netto,
- ustalenie, w § 140 ust. 6, minimalnej wysokości pionowej odcinka przewodu, liczonego od górnej krawędzi otworu wlotowego z kratki wywiewnej, lub przewodu poziomego – 2,5 m,
- umożliwienie stosowania zdefiniowanej w słowniczku pojęć wentylacji hybrydowej, oprócz możliwej do stosowania: wentylacji mechanicznej czy grawitacyjnej w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi, w pomieszczeniach bez otwieranych okien, a także w innych pomieszczeniach, w których ze względów zdrowotnych, technologicznych lub bezpieczeństwa konieczne jest zapewnienie wymiany powietrza (§ 147 ust. 2).

Ekspertcy zaproponowali też inne zmiany mające korzystnie wpływać za podstawowe warunki z zakresu higieny i zdrowia, polegające na:

- zastąpieniu dotychczasowego wymagania, niemożliwego do spełnienia i weryfikacji w przypadku wentylacji grawitacyjnej, odnośnie jakości środowiska wewnętrznego, wymaganiem intensywności wentylacji oraz określeniu warunków stosowania wentylacji hybrydowej jako alternatywy dla wentylacji grawitacyjnej (§ 148 ust. 1 i 2).

Powodem wprowadzenia powyższych regulacji stał się rozwój technik instalacyjnych oraz potrzeba poprawy skuteczności działania stosowanych już systemów.

3. Proponowane zmiany w obszarze racjonalizacji wykorzystania terenów pod zabudowę

Racjonalizację wykorzystania, coraz droższych terenów inwestycyjnych, rozumianych jako działki budowlane, proponuje się zrealizować poprzez:

- intensywniejsze włączenie terenów zielonych urządanych na tarasach i stropodachach do terenów rozumianych jako czynne biologicznie (§ 3 pkt 22),
- wprowadzenie zmian w regulacjach dotyczących lokalizacji wydzielonych miejsc postojowych w stosunku do ulicy i na działkach budowlanych dla zabudowy jednorodzinnej (§ 19 ust. 2a i ust. 4) odnośnie Nielimitowanej odległości,
- zmiany, w wymaganym podstawowym uzbrojeniu technicznym działki budowlanej, poprzez dodanie wymogu zapewnienia możliwości przyłączenia uzbrojenia działki lub bezpośrednio budynku do sieci telekomunikacyjnej, z jednoczesnym określeniem wymagań warunkowego przyłączenia w postaci uzbrojenia działki w kanalizację telekomunikacyjną (§ 26 ust. 1 i ust. 6).
- wprowadzenie wymagań dla miejsca wprowadzenia do budynku, w szczególności energii elektrycznej, wody, odprowadzenia ścieków, gazu oraz ciepła sieciowego - jeśli takie są dostarczane do budynku, w celu zapewnienia racjonalnego ich rozprowadzenia oraz zastosowania urządzeń pomiarowych odpowiednio do potrzeb oraz stanu wiedzy technicznej w tym zakresie, z uwzględnieniem warunków zdalnego odczytu (§ 44 ust. 2).

Jednym z podstawowych celów wypracowanych propozycji zmian Działu VI Bezpieczeństwo pożarowe była rewizja wymagań pod względem bezpieczeństwa pożarowego z uwzględnieniem optymalizacji kosztów, poprzez efektywne wykorzystanie działki budowlanej w wyniku zmniejszenia wymaganych odległości między budynkami. Realizując to podejście, w § 271 zaproponowano:

- zmniejszenie wymaganych odległości między budynkami tj. wymaganą odległość budynku PM od innych budynków określono na 8 m, z wyjątkiem przypadku, gdy co najmniej w jednym z budynków znajduje się strefa pożarowa PM o gęstości obciążenia ogniowego przekraczającej 2000 MJ/m², wówczas odległość będzie musiała zostać zwiększona do 12 m,
- zastąpienie określenia, dotyczącego rozprzestrzeniania ognia przez przekrycie dachu klasyfikacją europejską, klasą odporności dachów na ogień zewnętrzny i zmniejszono o połowę konieczne zwiększenie odległości między budynkami, w sytuacji gdy ściany budynku nie spełniają warunku nierozprzestrzeniania ognia lub przekrycie dachu ma klasę FROOF(t1),
- zmniejszenie do 12 m wymaganej odległości między budynkami, w przypadku, gdy co najmniej w jednym z nich znajduje się pomieszczenie zagrożone wybuchem; zmniejszono o połowę niezbędne zwiększenie odległości pomiędzy budynkami,

w przypadku, gdy wymagana klasa odporności ogniowej „E” tylko w jednym z budynków nie jest zapewniona na powierzchni większej niż 65% ściany zewnętrznej.

Mając na względzie racjonalizację kosztów inwestycyjnych, a jednocześnie zachowanie ustalonego poziomu bezpieczeństwa pożarowego:

- rozbudowano katalog budynków zwolnionych z obowiązku spełniania wymagań podstawowych, określonych w § 212, a dotyczących wymaganej klasy odporności pożarowej, poprzez dodanie budynków IN o kubaturze brutto do 1500 m³ (§ 213 pkt 4),
- wyeliminowano budynki wysokie i wysokościowe, pozostawiając budynki ZLII, z wyłączenia, dopuszczającego obniżenie klasy odporności pożarowej budynku o jedną w stosunku do wynikającej z § 212 i przyjęcie klasy „E” odporności pożarowej dla budynku jednokondygnacyjnego; przy czym utrzymano warunek uzależnienia obniżenia klas od wyposażenia budynków w stałe samoczynne urządzenia gaśnicze wodne dodając uszczegółowienie, iż przyjęcie klasy „E” dotyczy wyłącznie budynku PM wyposażonego w samoczynne urządzenia oddymiające (§ 214),
- doprecyzowano warunki dopuszczenia klasy „E” odporności pożarowej dla jednokondygnacyjnego budynku PM, ograniczając dopuszczalną gęstość obciążenia ogniowego do nieprzekraczającej 2000 MJ/m² poprzez postawienie wymagania - dla ścian zewnętrznych budynku - nierozprzestrzeniających ognia, przekrycia dachu BROOF(t1) i pozostałych elementów budynku, o których mowa w § 216 ust. 1, wykonanych z wyrobów o klasie reakcji na ogień co najmniej B,d0 lub stanowiących wyrób mający tę klasę, z warstwą izolacyjną o klasie reakcji na ogień co najmniej E (§ 215 ust.1),
- zweryfikowano, łącząc z transpozycją ustaleń Zał. nr 3 do przepisów rozporządzenia (zaproponowano likwidację Zał. nr 3) oraz usunięciem błędów formalnych zawartych w regulacjach ust. 3 i 4, wymagania zawarte w § 216, dotyczące elementów budynku, ustalając w ust. 2 jako zasadę stosowanie elementów, z wyłączeniem elementów budynków wymienionych w § 213, nierozprzestrzeniających ognia (przekrycie dachu i ściany zewnętrzne), a innych wykonanych z wyrobów o klasie reakcji na ogień co najmniej B,d0 lub stanowiących wyrób mający tę klasę, z warstwą izolacyjną o klasie reakcji na ogień co najmniej E; w ust. 2a ustalono szczegółowo warunek dopuszczenia stosowania elementów słabo rozprzestrzeniających ogień (ścian zewnętrznych) oraz wykonania innych elementów, z wyjątkiem przekrycia dachu, z wyrobów o klasie reakcji na ogień co najmniej D-s1,d0, lub stanowiących wyrób mający tę klasę, z warstwą izolacyjną o klasie reakcji na ogień co najmniej E – w przypadku: 1) budynków o jednej kondygnacji nadziemnej: a) ZL IV, b) PM o maksymalnej gęstości obciążenia ogniowego strefy pożarowej do 1000 MJ/m², 2) budynku PM WO1 o maksymalnej gęstości obciążenia ogniowego strefy pożarowej do 1000 MJ/m² – z wyjątkiem stropu i głównej konstrukcji nośnej, 3) budynku ZL IV WO1 – jedynie w zakresie ścian zewnętrznych.

4. Podsumowanie

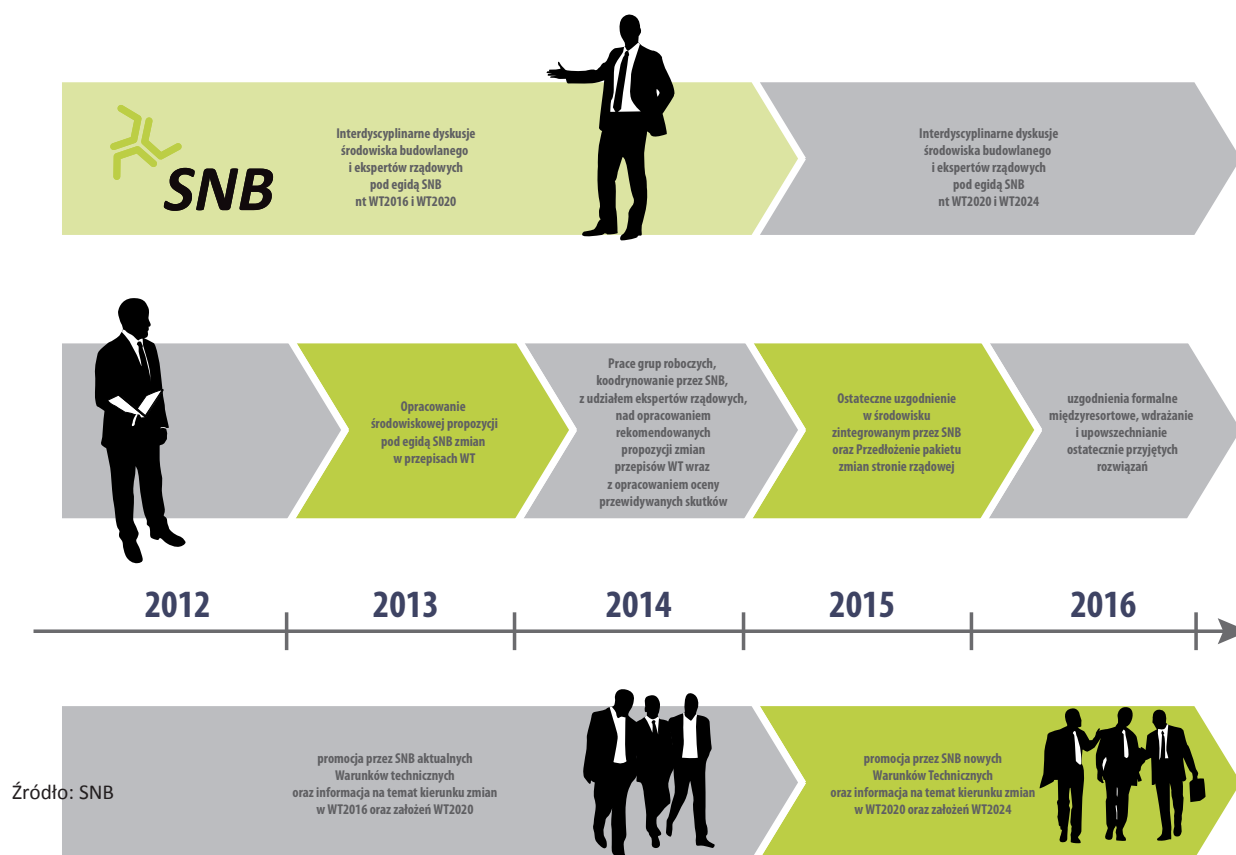
Celem powołania Stowarzyszenia Nowoczesne Budynki (SNB) jest stworzenie interdyscyplinarnej platformy środowiskowej na rzecz poprawy stanowiącej i wdrażania prawa w obszarze budownictwa, a w szczególności przepisów techniczno-budowlanych. SNB zrzesza osoby z szeroko pojętego rynku budowlanego, m.in.: przedstawicieli organizacji branżowych związanych z budownictwem - zawodowych i producentów wyrobów budowlanych, biur projektowych czy ekspertów akademickich mających na uwadze **przejrzystość, jednoznaczność, aktualność i przewidywalność krajowych przepisów techniczno-budowlanych. Działania SNB są ukierunkowane na podnoszenie jakości budynków w Polsce i promocję innowacyjnych technik i technologii w budownictwie z poszanowaniem celów bezpieczeństwa użytkowników oraz ochrony środowiska.**

SNB zostało powołane do życia w 2010 r. Obecnie rozwijana jest sieć organizacji współpracujących i firm wspierających SNB, tworzących jednocześnie zaplecze eksperckie na potrzeby rozwoju, wdrażania i promocji **Mechanizmu Prekonsultacji**. W założeniu Mechanizm Prekonsultacji jest formułą współpracy środowiska budowlanego w celu **eksperskiego wsparcia** resortu właściwego w procesie stanowiącej przepisów techniczno-budowlanych na potrzeby rozwoju **nowoczesnego budownictwa w Polsce**. Intencją SNB jest podkreślenie znaczenia efektywnego dialogu z administracją rządową dzięki **integracji działań całego środowiska** na rzecz poprawy istniejących regulacji, gdyż nowoczesne podejście do rozwiązań techniczno-budowlanych wymaga **spójrzania na budynek całościowo**.

Koncepcja Mechanizmu Prekonsultacji to autorska propozycja SNB na konsolidację działań środowiska budowlanego w celu identyfikacji bieżących problemów w stosowaniu **Warunków Technicznych** (Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. nr 75, poz. 690 z późn.zm.)) poprzez **e-ankietę** umieszczoną na dedykowanej stronie <http://prekonsultacje.pl/> oraz wypracowanie wspólnego podejścia dla przeprowadzania cyklicznych aktualizacji przepisów techniczno-budowlanych w Polsce. W tym celu SNB przygotowało **jednolity test Warunków Technicznych**, dostępny na <http://snb.org.pl/>.

Mechanizm Prekonsultacji **wzmacnia funkcję konsultacji społecznych w procesie lepszego stanowienia prawa** i umożliwia efektywną oraz usystematyzowaną zmianę przepisów, wspartą oceną skutków nowych regulacji:

- odpowiadających na rosnące potrzeby użytkowników budynków,
- pozwalających wykorzystać aktualne możliwości techniki budowlanej,
- zapewniających niezbędny poziom minimalny dla zachowania komfortu i energooszczędności użytkowania,
- zgodnych z rozwojem polityk Unii Europejskiej oraz polityką rządową.

Rys. Koncepcja procesu prekonsultacji Warunków Technicznych po 2012 roku

Notka Biograficzna – mgr inż. Anna Sas-Micuń

ekspert ds. legislacji techniczno-budowlanej z 20-letnią praktyką w administracji publicznej w Departamencie Rynku Budowlanego i Techniki Ministerstwa Budownictwa i jego następców prawnych (ostatnio - Ministerstwa Infrastruktury)

Realizowała prace związane z procesem legislacyjnym dotyczącym kolejnych nowelizacji rozporządzenia w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, a także tworzonego systemu wspierania przedsięwzięć termomodernizacyjnych. Brała udział w pracach nad projektem ustawy o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych, współtworzyła projekty rozporządzeń dotyczących zakresu i formy audytu energetycznego i audytu remontowego oraz zasad ich weryfikacji. Współtworzyła system prawny oceny energetycznej budynków w związku z implementacją dyrektywy 2002/91/WE w sprawie charakterystyki energetycznej budynków.

Ostatnimi zajmowanymi stanowiskami w administracji publicznej były stanowisko Naczelnika Wydziału Oceny Energetycznej Budynków w Ministerstwie Infrastruktury i następnie stanowisko Naczelnika Wydziału Efektywności Energetycznej w Ministerstwie Gospodarki. W resorcie gospodarki koordynowała prace wdrażające dyrektywę 2006/32/WE w sprawie efektywności końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych.

Obecne zatrudnienie – główny ekspert w Stowarzyszeniu Nowoczesne Budynki.